ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 15ης Μαρτίου 2001 *

Στην υπόθεση C-85/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησαν οι

Vincent Offermanns και Esther Offermanns,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3 και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), καθώς και των άρθρων 6 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρων 12 ΕΚ και 43 ΕΚ),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. La Pergola, πρόεδρο τμήματος, M. Wathelet, D. A. O. Edward (εισηγητή), P. Jann και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber,
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από την C. Pesendorfer,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τους V. Kreuschitz και P. Hillenkamp,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τον G. Hesse, της Σουηδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από την L. Nordling, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον V. Kreuschitz, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 1999, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαρτίου 1999, το Oberster Gerichtshof υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3 και 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και των άρθρων 6 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρων 12 ΕΚ και 43 ΕΚ).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησαν ο Vincent και η Esther Offermanns, ανήλικα τέκνα διαζευγμένων γονέων, προκειμένου να λάβουν από το «Familienlastenausgleichsfonds» (ταμείο αντισταθμίσεως των οικογενειακών βαρών) προκαταβολές της διατροφής που οφείλει αλλά δεν έχει καταβάλει ο πατέρας τους.

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Ο κανονισμός 1408/71 αποσκοπεί στον συντονισμό, στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως σύμφωνα με τους στόχους του άρθρου 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 42 ΕΚ).

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1408/71, που φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού:

[...]

κα) i) ως "οικογενειακή παροχή" νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα, προοριζόμενη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', με εξαίρεση τα ειδικά επιδόματα τοκετού ή υιοθεσίας που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ·

[...]

[...]»

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, σχετικά με το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, προβλέπει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους.»

6 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1408/71, σχετικά με την ισότητα μεταχειρίσεως, ορίζει τα εξής:

«1. Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από την νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

2. [...]

3. Το πεδίο εφαρμογής των συμβάσεων κοινωνικής ασφαλίσεως, που εξακολουθούν να εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο γ', καθώς και των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, επεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα επί των οποίων ισχύει ο παρών κανονισμός, εκτός αν προβλέπεται άλλως στο παράρτημα ΙΙΙ.»

7 Το άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71, που ορίζει το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, διευκρινίζει, στην παράγραφο 1, στοιχείο η', τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως:

[...]

η) οικογενειακές παροχές.»

8 Το άρθρο 5 του κανονισμού 1408/71, σχετικά με τις δηλώσεις των κρατών μελών για το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη αναφέρουν στις δηλώσεις που κοινοποιούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 97 τις νομοθεσίες και τα συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2α, τις ελάχιστες παροχές που αναφέρονται στο άρθρο 50 καθώς και τις παροχές που προβλέπονται στα άρθρα 77 και 78.»

9 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), προβλέπει τα εξής:

«1. Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους δεν δύναται, στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών, να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.

2. Απολαύει των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.»

Η εθνική νομοθεσία

10 Ο österreichische Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz) (αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων, BGBl. I, 1985, σ. 451, στο εξής: UVG), που θεσπίστηκε το 1985, προβλέπει, στις προϋποθέσεις που καθορίζει, τη χορήγηση από το κράτος προκαταβολής διατροφής.

11 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του UVG ορίζει τα εξής:

«Έχουν αξίωση προκαταβολής τα ανήλικα τέκνα τα οποία έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή και είναι είτε Αυστριακοί υπήκοοι είτε απάτριδες [...].»

12 Το άρθρο 3 του UVG ορίζει τα εξής:

«Χορηγούνται προκαταβολές

1. όταν υφίσταται, για το νόμιμο δικαίωμα διατροφής, εκτελεστός τίτλος στη χώρα και

2. όταν μια εκτέλεση που αφορά τις τρέχουσες υποχρεώσεις διατροφής [...] ή, καθόσον ο οφειλέτης της διατροφής προδήλως δεν διαθέτει εισοδήματα ή άλλες τακτικές αποδοχές, όταν μια εκτέλεση [...] δεν έχει καλύψει πλήρως, κατά τους έξι τελευταίους μήνες πριν από την κατάθεση της αιτήσεως χορηγήσεως προ-

καταβολών, έστω και ένα από τα ποσά της διατροφής που κατέστη απαιτητό· συναφώς, τα καθυστερούμενα ποσά της διατροφής που καταβλήθηκαν καταλογίζονται στην τρέχουσα οφειλή διατροφής.»

13 Το άρθρο 4 του UVG ορίζει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι προκαταβολές χορηγούνται ακόμη και αν η εκτέλεση στερείται προφανώς προοπτικών επιτυχίας ή αν δεν έχει προσδιοριστεί το ύψος του δικαιώματος διατροφής.

14 Τα άρθρα 30 και 31 του UVG προβλέπουν ότι τα δικαιώματα διατροφής του τέκνου που αποτέλεσαν το αντικείμενο προκαταβολών μεταβιβάζονται στις δημόσιες αρχές. Όταν ο βαρυνόμενος με την υποχρέωση συντηρήσεως δεν πληρώνει, οι απαιτήσεις αποτελούν το αντικείμενο αναγκαστικής εκτελέσεως.

15 Η χορήγηση της προκαταβολής της διατροφής δεν εξαρτάται από την προσωπική ένδεια του δικαιούχου και δεν εμπίπτει στην άσκηση διακριτικής ευχέρειας κατά την εκτίμηση της ειδικής περιπτώσεως.

16 Ο UVG θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, σημείο 6, του αυστριακού Συντάγματος, το οποίο αναγνωρίζει στο ομοσπονδιακό κράτος την αρμοδιότητα στον τομέα των «αστικών» υποθέσεων.

17 Ο UVG δεν τροποποιήθηκε κατόπιν της προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, η Αυστριακή Κυβέρνηση δεν δήλωσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71, ότι ο UVG έπρεπε να θεωρηθεί ως σύστημα που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του ιδίου κανονισμού.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης, που είναι ανήλικοι (στο εξής: τέκνα), καθώς και οι γονείς τους, είναι Γερμανοί υπήκοοι και κατοικούν στην Αυστρία από το 1987. Αμφότεροι οι γονείς ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα εντός του εν λόγω κράτους μέλους.

19 Το διαζύγιο των γονέων εκδόθηκε την 1η Φεβρουαρίου 1995 και η μητέρα ανέλαβε την αποκλειστική άσκηση της γονικής μέριμνας των τέκνων. Στις 17 Ιανουαρίου 1996 ο πατέρας υποχρεώθηκε, στο πλαίσιο δικαστικού διακανονισμού, να καταβάλλει, για κάθε τέκνο, μηνιαία διατροφή 3 500 αυστριακών σελινιών (ATS), την οποία όμως έπαυσε να τους καταβάλλει από τον Φεβρουάριο του 1998.

20 Την 1η Σεπτεμβρίου 1998 τα τέκνα ζήτησαν έκαστο τη χορήγηση προκαταβολών έναντι της διατροφής ύψους 3 500 ATS μηνιαίως, βάσει των διατάξεων του UVG. Ισχυρίστηκαν ότι είχαν επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση βάσει του εκτελεστού τίτλου κατά του πατέρα τους, αλλά ότι η εκτέλεση απέβη άκαρπη, εφόσον ο πατέρας τους δεν είχε πλέον εισοδήματα.

21 Είναι σαφές ότι τα τέκνα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που επιβάλλει το γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως για την προκαταβολή διατροφής.

22 Στηριζόμενο στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του UVG, το πρωτοβάθμιο αυστριακό δικαστήριο απέρριψε την αίτηση των τέκνων ενόψει της γερμανικής ιθαγένειάς τους. Το εφετείο επιβεβαίωσε την απόφαση εκείνη, για τον λόγο ότι οι προκαταβολές της διατροφής δεν συνιστούσαν ούτε οικογενειακές παροχές υπό την έννοια του κανονισμού 1408/71 ούτε κοινωνικά πλεονεκτήματα υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68. Κατά το εφετείο, επιπλέον, ο περιορισμός των προκαταβολών της διατροφής στα τέκνα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους

στην Αυστρία και είναι Αυστριακοί υπήκοοι ή απάτριδες δεν συνιστά παραβίαση της αρχής του κοινοτικού δικαίου περί απαγορεύσεως των διακρίσεων.

23 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως (Revision), το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνιστούν οι προκαταβαλλόμενες διατροφές για τη συντήρηση ανηλίκων τέκνων μη μισθωτών, κατά τον österreichische Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz 1985, UVG BGBl. 451, όπως ισχύει σήμερα — αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων), οικογενειακές παροχές υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, και με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3427/89 του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 1989, και έχει, κατά συνέπεια, εφαρμογή σε μια τέτοια περίπτωση και το άρθρο 3 του κανονισμού που αφορά την ίση μεταχείριση;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Υφίστανται τα ανήλικα τέκνα, τα οποία, όπως οι γονείς τους που ασκούν μη μισθωτή επαγγελματική δραστηριότητα εντός της Δημοκρατίας της Αυστρίας, είναι Γερμανοί υπήκοοι, έχουν όμως τη συνήθη διαμονή τους στη Δημοκρατία της Αυστρίας και ζητούν την προκαταβολή διατροφής για τη συντήρησή τους κατά τον österreichische Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz 1985, UVG BGBl. 451, όπως ισχύει σήμερα — αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων), δυσμενή διάκριση κατά

παράβαση του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 6, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ ως μέλη της οικογενείας μη μισθωτού, στο μέτρο που, λόγω της γερμανικής τους ιθαγενείας, δεν τους προκαταβάλλεται η διατροφή αυτή σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του UVG;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

24 Πρέπει να τονιστεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, το εφαρμοστέο κείμενο του κανονισμού 1408/71 είναι το τροποποιηθέν και ενημερωθέν με τον κανονισμό 118/97, οπότε το τελευταίο αυτό κείμενο πρέπει να ερμηνευθεί. Πρέπει πάντως να υπογραμμιστεί ότι οι ασκούσες επιρροή διατάξεις του κανονισμού 1408/71 παρέμειναν κατ' ουσίαν οι ίδιες.

25 Με το πρώτο ερώτημα, το οποίο αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν μια παροχή όπως η προκαταβολή της διατροφής που προβλέπει ο UVG συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71.

26 Πρέπει να τονιστεί εκ προοιμίου ότι το γεγονός ότι η Αυστριακή Κυβέρνηση δεν ανέφερε στη δήλωση του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71 τον UVG ως σύστημα το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του ιδίου κανονισμού δεν μπορεί, αυτό καθεαυτό, να συνιστά απόδειξη περί του ότι ο UVG δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 1977, 35/77, Beerens, Συλλογή τόμος 1977, σ. 733, σκέψη 9).

27 Επιπλέον, όπως υπενθύμισαν η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Επιτροπή, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι η διάκριση μεταξύ των παροχών που

εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 και των παροχών που εμπίπτουν στο εν λόγω πεδίο έγκειται κατ' ουσίαν στα συστατικά κάθε παροχής στοιχεία, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, C-78/91, Hughes, Συλλογή 1992, σ. I-4839, σκέψη 14, και της 10ης Οκτωβρίου 1996, C-245/94 και C-312/94, Hoever και Zachow, Συλλογή 1996, σ. I-4895, σκέψη 17).

28 Κατά πάγια νομολογία, μια παροχή μπορεί να θεωρείται παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως, αφενός, εφόσον χορηγείται, χωρίς οποιαδήποτε εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των ατομικών τους αναγκών, στους δικαιούχους βάσει μιας από τον νόμο καθοριζομένης καταστάσεως και, αφετέρου, εφόσον έχει σχέση με κάποιον από τους κινδύνους που ρητώς απαριθμούνται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 (βλ. συναφώς, τις αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1985, 294/83, Hoeckx, Συλλογή 1985, σ. 983, σκέψεις 12 έως 14, και Hughes, προπαρατεθείσα, σκέψη 15).

29 Είναι σαφές ότι η προκαταβολή της διατροφής που προβλέπει ο UVG πληροί την πρώτη από τις δύο προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη σκέψη. Κατά συνέπεια, πρέπει να καθοριστεί αν η προκαταβολή της διατροφής πληροί τη δεύτερη από τις προϋποθέσεις αυτές, δηλαδή αν, ενόψει των συστατικών στοιχείων της, ιδίως του σκοπού και των προϋποθέσεων χορηγήσεώς της, εμπίπτει στον κλάδο της κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορά τις οικογενειακές παροχές υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71.

30 Η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Επιτροπή δίνουν αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό προβάλλοντας διάφορα επιχειρήματα.

31 Πρώτον, κατά την Αυστριακή Κυβέρνηση, δεδομένου ότι το ανήλικο τέκνο — και όχι ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα αυτού — είναι δικαιούχος της διατροφής

την οποία οφείλει ο έτερος γονέας, το δικαίωμα διατροφής δεν είναι δικαίωμα του προσώπου που έχει εγκατασταθεί στην αλλοδαπή ασκώντας το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας.

32 Δεύτερον, τόσο η Αυστριακή Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι οι προκαταβολές της διατροφής δυνάμει του UVG στηρίζονται σε δικαίωμα του τέκνου έναντι του οφειλέτη γονέα, το οποίο ανάγεται στη διατροφή και εμπίπτει στο οικογενειακό δίκαιο. Το γεγονός ότι το ομοσπονδιακό κράτος της Αυστρίας, υποκαθιστάμενο στον οφειλέτη της υποχρεώσεως συντηρήσεως του τέκνου που αθετεί την εν λόγω υποχρέωση, καταβάλλει τη διατροφή και υποκαθίσταται στο δικαίωμα του τέκνου που είναι δανειστής ως προς την υποχρέωση της διατροφής αυτής ουδόλως μεταβάλλει το περιεχόμενο του δικαιώματος αυτού. Ο μηχανισμός αυτός επιδιώκει απλώς την ελάφρυνση της διαδικασίας εκπληρώσεως της υποχρεώσεως συντηρήσεως προκειμένου να διασφαλίσει στο τέκνο την καταβολή του συνόλου της διατροφής και έχει, κατά συνέπεια, σκοπό διαφορετικό από το αντιστάθμισμα των οικογενειακών βαρών.

33 Ειδικότερα, κατά την Επιτροπή, οι προκαταβολές της διατροφής δυνάμει του UVG δεν χορηγούνται οριστικά, δεδομένου ότι ο οφειλέτης της διατροφής πρέπει να τις επιστρέψει, ενδεχομένως με αναγκαστική εκτέλεση. Στηριζόμενη στην απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1976, 39/76, Mouthaan (Συλλογή τόμος 1976, σ. 705, σκέψεις 18 επ.), η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι μια παροχή που υποκαθίσταται σε υποχρέωση του αστικού δικαίου δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

34 Όσον αφορά την ταυτότητα του φορέα του δικαιώματος, η διάκριση μεταξύ ιδίων και παραγώγων δικαιωμάτων δεν ισχύει, κατ' αρχήν, για τις οικογενειακές παροχές (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Hoever και Zachow, σκέψη 33). Κατά συνέπεια, μικρή σημασία έχει αν ο δικαιούχος της παροχής είναι το ίδιο το τέκνο, εφόσον ο

γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα αυτού εμπίπτει, ως μη μισθωτός εργαζόμενος, στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

35 Επομένως, με την ιδιότητά τους ως μελών της οικογενείας εργαζομένου (στην υπόθεση της κύριας δίκης της μητέρας τους) και εμπίπτοντας υπό την έννοια αυτή στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτού, τα τέκνα που τελούν σε κατάσταση όπως αυτή των αναιρεσειόντων της κύριας δίκης πρέπει, στον τομέα των οικογενειακών παροχών, να θεωρούνται, από πλευράς εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, ως πρόσωπα στα οποία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

36 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της Αυστριακής Κυβερνήσεως ότι ο UVG θεμελιώνει αυτοτελές δικαίωμα, απονεμόμενο μάλλον στο ίδιο το τέκνο παρά σε εργαζόμενο που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

37 Όσον αφορά τη νομική φύση παροχής όπως η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης, ο χαρακτηρισμός της στο εσωτερικό δίκαιο δεν είναι καθοριστικός για να εκτιμηθεί αν εμπίπτει ή όχι στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Hughes, σκέψη 14, και Hoever και Zachow, σκέψη 17). Επομένως, το γεγονός ότι μια παροχή εμπίπτει στο εθνικό οικογενειακό δίκαιο δεν είναι αποφασιστικής σημασίας για την αξιολόγηση των συστατικών στοιχείων της.

38 Για την ανάλυση των συστατικών στοιχείων της παροχής πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 1, στοιχείο κα', περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71, «ως "οικογενειακή παροχή" νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα, προοριζόμενη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη». Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι σκοπός των οικογενειακών παροχών είναι η κοινωνική αρωγή των εργαζομένων που φέρουν οικογενειακά βάρη μέσω της συμβολής του κοινωνικού συνόλου στα βάρη αυτά (βλ.

την απόφαση της 4ης Ιουλίου 1985, 104/84, Kromhout, Συλλογή 1985, σ. 2205, σκέψη 14).

39 Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι το επίδομα ανατροφής με το οποίο σκοπείται να δοθεί σε έναν από τους γονείς η δυνατότητα να αφοσιωθεί στην ανατροφή ενός μικρού παιδιού και, ακριβέστερα, να παρασχεθεί ανταμοιβή για την ανατροφή του τέκνου, να αντισταθμισθούν οι λοιπές δαπάνες για τη φροντίδα και την ανατροφή του και, ενδεχομένως, να μετριασθούν οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες, τις οποίες έχει η απώλεια εισοδήματος προερχομένου από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας με πλήρες ωράριο, είχε ως σκοπό την αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο κα', περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71 (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Hoever και Zachow, σκέψεις 23 και 25).

40 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η αντιστάθμιση των εν λόγω οικογενειακών βαρών συνάδει προς τον σκοπό που εκτίθεται στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1408/71, δηλαδή τη βελτίωση του επιπέδου ζωής και των συνθηκών απασχολήσεως των προσώπων που άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας.

41 Επομένως, ο όρος «αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών» του άρθρου 1, στοιχείο κα', περίπτωση i, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά, ιδίως, κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό η οποία σκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση («Unterhalt») των τέκνων.

42 Όσον αφορά τον σκοπό και τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της επίδικης στην κύρια δίκη προκαταβολής, ο σκοπός που επικαλέστηκε ο Αυστριακός νομοθέτης κατά την έκδοση του UVG ήταν να ληφθεί πρόνοια για τη νεολαία με «ένα αποφασιστικό βήμα για την εξασφάλιση της συντηρήσεως ανηλίκων τέκνων» εφόσον, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι μητέρες τους βρίσκονται μόνες με τα τέκνα τους και, εκτός από τη μεγάλη επιβάρυνση της ανατροφής τους, είναι επιφορτισμένες με το δύσκολο έργο να εξασφαλίσουν τη συμβολή του πατέρα στη συντήρησή τους. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η άμβλυνση της καταστάσεως αυτής συνιστά τον λόγο για τον οποίο «το κράτος οφείλει να αναπληρώνει τους υποχρέους διατροφής που δεν εκπληρώνουν την υποχρέωση που υπέχουν, να προκαταβάλλει την διατροφή και να

ζητεί από τους υποχρέους διατροφής την επιστροφή των καταβληθέντων». Ο ίδιος ο τίτλος του UVG αντανακλά άμεσα τον σχετικό με τη συντήρηση των τέκνων σκοπό.

43 Επιπλέον, η επίδικη στην κύρια δίκη προκαταβολή παρέχει στον οικογενειακό προϋπολογισμό άμεσο πλεονέκτημα, υπό μορφή ταμειακού διαθεσίμου, το οποίο συνεπάγεται τη βελτίωση του επιπέδου οικογενειακής ζωής. Ελλείψει της προκαταβολής αυτής, ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα των τέκνων οφείλει να ανατρέξει στα προσωπικά του εισοδήματα για να αντισταθμίσει τη ζημία που προκύπτει από τη μη καταβολή της διατροφής από τον έτερο γονέα που δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του καθώς και για να εξοφλήσει τα έξοδα της διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως κατά του τελευταίου, πράγμα που μπορεί άλλωστε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικογενειακή ζωή.

44 Η συνεισφορά που συνίσταται στην επίδικη στην κύρια δίκη προκαταβολή δεν πρέπει, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως προσωρινής φύσεως. Από την άποψη του δικαιούχου, του χορηγείται οριστικά διατροφή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο κίνδυνος μη επιστροφής από τον παραβαίνοντα την υποχρέωσή του γονέα.

45 Η επίδικη στην κύρια δίκη προκαταβολή διατροφής δεν αποσκοπεί απλώς στην επιτάχυνση της διαδικασίας εκπληρώσεως της υποχρεώσεως συντηρήσεως, αλλά και στην ανακούφιση του οικονομικού βάρους που υφίσταται ο γονέας στον οποίο ανατέθηκε η άσκηση της γονικής μέριμνας των τέκνων. Όμως, το άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71 δεν αποκλείει τη δυνατότητα να επιτελεί η παροχή διττή λειτουργία (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Hughes, σκέψη 19).

46 Επιπλέον, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο, ο τρόπος χρηματοδοτήσεως μιας παροχής ουδεμία ασκεί επιρροή για τον χαρακτηρισμό της ως παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως (βλ., συναφώς, την προπαρατεθείσα απόφαση Hughes, σκέψη 21). Μικρή σημασία έχει ο νομικός μηχανισμός στον οποίο ανατρέχει το κράτος μέλος για να θέσει σε εφαρμογή την παροχή. Επομένως, είναι άνευ σημασίας το ότι, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, η κρατική συνεισφορά λαμβάνει τη μορφή προκαταβολής της διατροφής από το δημόσιο ταμείο αντί για τον παραβαίνοντα την υποχρέωσή του οφειλέτη.

47 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι μια προκαταβολή διατροφής, όπως η επίδικη στη διαφορά της κύριας δίκης, συνιστά οικογενειακή παροχή.

48 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τις σκέψεις 18 επ. της προπαρατεθείσας αποφάσεως Mouthaan. Στην υπόθεση εκείνη, η επίδικη παροχή αφορούσε την καταβολή από τον αρμόδιο φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως των καθυστερουμένων ημερομισθίων που όφειλε στον εργαζόμενο ο εργοδότης ο οποίος κατέστη αφερέγγυος. Στη σκέψη 20 της αποφάσεως εκείνης, το Δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου ότι τα επίμαχα καθυστερούμενα ημερομίσθια αντιστοιχούσαν στις υπηρεσίες που παρέσχε ο εργαζόμενος κατά τη διάρκεια της απασχολήσεώς του, δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής των παροχών ανεργίας, τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 1408/71. Πράγματι, δεν είχε σημασία για τη γένεση του δικαιώματος προς την εν λόγω παροχή το αν ο εργαζόμενος ήταν ή όχι άνεργος.

49 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια παροχή όπως η προκαταβαλλόμενη διατροφή που προβλέπει ο UVG συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71. Κατά συνέπεια, τα πρόσωπα που διαμένουν στο έδαφος κράτους μέλους στα οποία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κανονισμού αυτού μπορούν να λάβουν την παροχή αυτή που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τους ημεδαπούς, σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

50 Επειδή δόθηκε καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή και η Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 1999 το Oberster Gerichtshof, αποφαίνεται:

Μια παροχή όπως η προκαταβαλλόμενη διατροφή που προβλέπει ο österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den

Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz) (αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων) συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996. Κατά συνέπεια, τα πρόσωπα που διαμένουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους στα οποία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κανονισμού αυτού μπορούν να λάβουν την παροχή αυτή που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τους ημεδαπούς, σύμφωνα με το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού.

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Μαρτίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

A. La Pergola